

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 เน้นให้มีการปฏิบัติอย่างเป็นระบบและดำเนินการอย่างต่อเนื่องโดยส่งเสริมให้หน่วยปฏิบัติ คือ สถานศึกษามีการวางแผนพัฒนาที่ยืดสภาพปัญหา ความต้องการ และให้ความสำคัญกับการใช้ข้อมูลสารสนเทศเป็นปัจจัยหลักในการวางแผนร่วมกัน ระหว่างบุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาที่มีส่วนเกี่ยวข้อง สถานศึกษาจะต้องมีการระดมสมองในการวิเคราะห์สภาพภายในและภายนอก เพื่อให้ได้ข้อสรุปในการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ที่ตอบสนองความต้องการของบุคลากรภายในสถานศึกษาที่เป็นผู้ให้บริการและสอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการรับบริการทางการศึกษา

ทั้งนี้ การจัดการอาชีวศึกษาเป็นการฝึกอบรมวิชาชีพที่จัดในสถานศึกษาของรัฐ เอกชนหรือร่วมมือกับ สถานประกอบการ โดยมีสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในฐานะที่เป็นองค์กรระดับชาติรับผิดชอบ การจัดการศึกษาด้านวิชาชีพ ซึ่งจำเป็นต้องมีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมีมาตรฐานการศึกษาในทุกระดับ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2555: 5) ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 มาตรา 34 กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามีหน้าที่พิจารณาเสนอนโยบายแผนพัฒนา มาตรฐานและหลักสูตรการอาชีวศึกษาทุกระดับ ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ การส่งเสริมประสานงานการจัดการอาชีวศึกษา ของรัฐและเอกชน การสนับสนุนทรัพยากร การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการอาชีวศึกษา โดยคำนึงถึงคุณภาพและความเป็นเลิศทางวิชาชีพ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2545: 18) สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 มาตรา 6 ระบุไว้ว่า การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพต้องเป็นการจัดการศึกษาในด้านวิชาชีพ ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี รวมทั้งเป็นการยกระดับการศึกษาวิชาชีพให้สูงขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยนำความรู้ในทางทฤษฎีอันเป็นสากลและภูมิปัญญาไทยมาพัฒนาผู้รับการศึกษาให้ มีความรู้ความสามารถในทางปฏิบัติ และมีสมรรถนะจนสามารถนำไปประกอบอาชีพในลักษณะผู้ปฏิบัติหรือประกอบอาชีพโดยอิสระได้

ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จึงได้จัดทำนโยบายมอบให้กับสถานศึกษาในสังกัด นำไปสู่การปฏิบัติ โดยให้มีการบริหารจัดการที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของการบริหารงานสถานศึกษา ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของการประกันคุณภาพการศึกษา ด้วยกระบวนการวิจัย ให้สอดคล้อง ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพของคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ซึ่งเป็น ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ของสำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10, 2550: 3) และเชื่อมโยงกับเป้าหมาย ตามนโยบายข้อที่ 2 การปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนตาม ธรรมชาติและเต็มศักยภาพ และนโยบาย ข้อที่ 6 การส่งเสริมงานวิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มพูนความรู้และ การเรียนรู้ของคนและสังคมไทย ของแผน การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545-2559 ที่มุ่งเน้นให้สถานศึกษา มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษา และส่งเสริมให้มีการพัฒนาความรู้ และทักษะการวิจัย สำหรับนักวิจัยนำไปใช้ในการพัฒนา การทำงานอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ โดยให้หน่วยงานของรัฐและภาคเอกชน สถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชน เข้ามา มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างจริงจัง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับ พ.ศ. 2550 พบว่าประเด็น “การมีส่วนร่วมของ ประชาชน”และแนวคิดในการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Governance) ได้ถูกกำหนด ไว้อย่างชัดเจนมากขึ้นในรัฐธรรมนูญ มาตรา 87 ที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนด นโยบาย ร่วมตัดสินใจ และตรวจสอบทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองทุกด้าน ตั้งแต่ระดับชาติจนถึง ระดับท้องถิ่น สอดคล้องกับ แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 9 พ.ศ.2545-2559 ก็เช่นกัน ได้กำหนดให้ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน ประชาชน ประชาสังคม และทุกภาคส่วนของสังคมในการ บริหารจัดการศึกษา และสนับสนุนส่งเสริมการศึกษาเช่นเดียวกับ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบ ราชการ (2553: 10) กล่าวว่าในปัจจุบัน การประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ บัญญัติหลักสำคัญการจัดการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมไว้ในมาตรา 8(2) มาตรา 9(6) มาตรา 29 และ โดยเฉพาะมาตรา 40 ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในระดับอุดมศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญา และสถานศึกษาอาชีวศึกษา ของแต่ละสถานศึกษา เพื่อทำหน้าที่กำกับส่งเสริมสนับสนุนกิจการของ สถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์ และหรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่นใน พื้นที่ และผู้ทรงคุณวุฒิ ร่วมระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนที่มีความรอบรู้ ความชำนาญ ภูมิปัญญา ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในการจัดการศึกษา สอดคล้องกับอรพินท์ สพโชคชัย (2551: 7) กล่าวถึงการจัดการศึกษาในปัจจุบัน ได้เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมทั้งในด้านการบริหารงาน วิชาการ การบริหารงานบุคลากร การบริหารงบประมาณ และการบริหารทั่วไป ดังนั้น ผู้บริหาร โรงเรียน จำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ในแนวทางของรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแนวใหม่รวมทั้งบทบาท

ผู้บริหารในการบริหารจัดการศึกษาให้บรรลุผลโดยต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยเน้นการมีส่วนร่วม สอดคล้องกับประเวศ วะสี (2554: 27) นอกจากนี้ ผู้บริหารต้องรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง การมีศักยภาพในการบริหารการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ รู้จักใช้เครื่องมือสอดแทรก เพื่อให้การบริหารสัมฤทธิ์ผล

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2548: 2) กล่าวว่า สถานศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติได้ดำเนินการแล้วยังมีปัญหาทั้งระดับองค์กร ระดับบุคคล อยู่ในระดับมาก จึงเป็นที่ท้าทายผู้บริหารสถานศึกษาที่ควรปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่ให้ทุกฝ่าย ทุกองค์กรเข้ามามีส่วนร่วม ให้มากที่สุด ถึงแม้กระทรวงศึกษาธิการ มีการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แต่กรรมการสถานศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีความรู้และความเข้าใจในเรื่องการบริหารและการจัดการศึกษา ยังเข้าใจว่าการจัดการศึกษาเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของครู โดยเฉพาะผู้ปกครอง และชุมชนนั้น ไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพราะต้องทำมาหาเลี้ยงชีพจึงไม่มีเวลาเข้ามาช่วยดูแลการกำหนดนโยบาย และร่วมตัดสินใจด้านการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่เปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และไม่เปิดใจยอมรับการทำงานร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาแม้ว่าจะมีกฎหมายทางการศึกษา และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการกระตุ้น และผลักดันให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้นสอดคล้องกับ รุ่ง แก้วแดง (2546: 20) และการพัฒนาการจัดการศึกษาวิชาชีพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ยังมีปัญหาและอุปสรรคในหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการบริหารและการจัดการศึกษา จากการรายงานสรุปผลการระดมความคิดเรื่อง การติดตามและประเมินผล การปฏิรูปการศึกษา การบริหารและการจัดการศึกษา ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พบว่ารูปแบบการจัดการศึกษายังไม่มีหลากหลาย และยังไม่ตอบสนองผู้เรียนเท่าที่ควร สอดคล้องกับงานวิจัยของ Scheinberg (1999), Wong and Tack (2002), Agbo (2007) ที่สะท้อนภาพรวมของการมีส่วนร่วมของชุมชนที่ศึกษาผลการมีส่วนร่วม และพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมเพียงบางส่วนในการจัดการศึกษา และการดำเนินการพัฒนาชุมชน และการมีส่วนร่วมเป็นส่วนที่สะท้อนความต้องการจำเป็นของสังคม และแสดงบทบาทตามความรู้และศักยภาพสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2548: 2) การบริหารสถานศึกษาของภาครัฐในทุกระดับการศึกษา มีระบบและขั้นตอน ในการบริหารจัดการที่ค่อนข้างมาก ไม่คล่องตัว และขาดความเป็นเอกภาพในบางกรณี เพราะมีระเบียบที่ต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด มีการรวบอำนาจไว้ที่ส่วนกลาง ซึ่งนโยบายและคำสั่งต่างๆ มาจากส่วนกลาง บางครั้งอาจก่อให้เกิดความไม่เข้าใจกันระหว่างหน่วยงานในภาครัฐกับเอกชน ชุมชน และสถานประกอบการ ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษาของภาครัฐกับชุมชน และสถานประกอบการเกิดขึ้นไม่มากเท่าที่ควร ดังนั้น ในการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารควรมีหลักและกระบวนการบริหาร การบริหารการศึกษา หลักการแนวคิดในการบริหาร ภาพรวมของการบริหาร ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดการบริหารสถานศึกษามีความเหมาะสม การบริหาร

สถานศึกษาในรูปแบบการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม (Network Building and Participatory) เป็นการดำเนินงานของสถานศึกษาที่สร้างคุณค่าของสังคม (Public Value) โดยพยายามตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ดังนั้น สถานศึกษาจึงต้องเข้าใจมุมมองของผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการดำเนินกิจกรรมหรือบริการของสถานศึกษา เพื่อจะกำหนดรูปแบบการดำเนินกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ หรือการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เหมาะสม และก่อให้เกิดคุณค่าทางสังคมสูงสุด จากความรู้สึกร่วมของผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

จากความสำคัญดังกล่าว วิทยาลัยการอาชีพแกลง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เป็นสถานศึกษาอาชีวศึกษาระดับอำเภอ เราจึงมีความใกล้ชิดกับผู้คนในพื้นที่เป็นอย่างมาก โดยเราจะขอความร่วมมือกับชุมชนในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา สร้างความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของ ของวิทยาลัยการอาชีพแกลงแห่งนี้ และให้มีความตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาว่าเป็นหัวใจของการพัฒนาและการแข่งขันของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในยุคปัจจุบันการแข่งขันของประเทศขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของคน มากกว่าจำนวนคนและทรัพยากร เช่นในอดีต ในการขับเคลื่อนการศึกษาของประเทศ เกี่ยวข้องกับบุคลากรและผู้เรียนจำนวนมาก สถาบันการศึกษาจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนแนวทางการทำงานให้เหมาะสม รวมทั้งมุ่งเน้นให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานให้มากขึ้น ดังนั้น เพื่อให้วิทยาลัยฯ มีระบบการบริหารจัดการที่ดี มีเทคโนโลยีที่ทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน นักเรียน/นักศึกษา มีสมรรถนะทางวิชาชีพตามเกณฑ์ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ครู/อาจารย์ บุคลากร ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาระบบประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

ดังนั้น ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนและประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทั้งด้านการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการและร่วมติดตามประเมินผล แล้วแต่กรณีอย่างจริงจังทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น วัดและศาสนา สถาน สถาบันที่เกี่ยวข้อง และประชาชน รวมทั้งพ่อค้าแม่ค้าผู้ประกอบการที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมทางการศึกษา เพราะจากผลการศึกษาของสถานศึกษา พบปัญหาด้านการบริหารหลายเรื่อง เช่น การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้านการติดตามและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ และด้านอื่นๆ อันเป็นผลทำให้การบริหารสถานศึกษาขาดความคล่องตัวและประสิทธิภาพต่อสถานศึกษา และผลผลิตของผู้เรียน ทั้งในเรื่องของครูและบุคลากร ทางการศึกษา รวมถึงการระดมทรัพยากรการสนับสนุนทางวิชาการ ซึ่งสถานศึกษาเองก็มีการดำเนินกิจกรรมที่ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมค่อนข้างน้อย การบริหารจัดการในส่วนต่างๆ ยังไม่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นที่ต้องการของชุมชน และยังคงตรงกับความต้องการของผู้เรียนเองด้วย ทำให้การพัฒนาแบบการบริหารสถานศึกษาไม่ค่อยมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงได้สนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาแบบการบริหารสถานศึกษา โดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา :

กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง” เพื่อให้สามารถนำไปใช้การวางแผนพัฒนาวิทยาลัยต่อไปให้เกิดประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา:กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพ แกลง
4. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพ แกลง

ขอบเขตการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครอง, ผู้นำชุมชน, สถานประกอบการ และสถานศึกษา ซึ่งเป็นฐานข้อมูลความต้องการของชุมชนท้องถิ่นที่เป็นเครือข่าย ที่มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา
2. ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่
 - 2.1 ตัวแปรต้น (Independent Variable) คือ รูปแบบการบริหารสถานศึกษา โดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น
 - 2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ ระดับคุณภาพสถานศึกษา: กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่
 - 3.1 รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น
 - 3.2 แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของฐานข้อมูลความต้องการของชุมชนท้องถิ่น
4. ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาวิจัย เป็นเวลา 1 ปี 2 เดือน เริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2557 ถึงสิงหาคม พ.ศ. 2558
5. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือจะใช้ หลักการของ Deming Cycle โคอเสน และออฟฮอฟ และหลักการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น โดยกำหนดขอบเขตของการวิจัยออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง

ขั้นที่ 1.1 การสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง

1.1.1 ผู้วิจัยดำเนินการโดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา โดยผู้วิจัยนำแนวคิดจากการศึกษาเอกสาร ประกอบด้วย แนวคิดวงจรเดมมิ่ง (PDCA) ระบบการบริหารคุณภาพ (TQM) ทฤษฎีที่สอดคล้องกันของนักการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาของชาติ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมากำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษา

1.1.2 กรอบแนวคิดในการวิจัยที่นำมาศึกษาครั้งนี้ โดยใช้แนวคิดของวงจรเดมมิ่ง (PDCA) ระบบการบริหารคุณภาพ (TQM) ทฤษฎีที่สอดคล้องกันของนักการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาของชาติ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมากำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษา ดังนี้

1.1.2.1 ด้านการมีส่วนร่วมปรึกษาหารือและวางแผนงาน

1.1.2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติและดำเนินการ

1.1.2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

1.1.2.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์

ขั้นที่ 1.2 การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง

1.2.1 กลุ่มประชากรที่ใช้ในการจัดเก็บข้อมูล ได้แก่ ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน สถานประกอบการ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 416 คน

1.2.2 ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1.1.2.1 ตัวแปรต้น (Independent Variable) คือ รูปแบบการบริหารสถานศึกษา โดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

1.1.2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง

2.1 ศึกษาความเป็นไปได้ของรูปแบบโดยการสัมมนาจับฟังความคิดเห็น / สนทนากลุ่ม (Focus group discussion) จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน พร้อมแบบประเมินผลรูปแบบฯ ตามแบบที่สร้างขึ้นตามกรอบการวิจัย

2.2 ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

2.2.1 ตัวแปรต้น (Independent Variable) คือ รูปแบบการบริหารสถานศึกษา โดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

2.2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ ระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง

3.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มาโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วยตัวแทน ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน สถานประกอบการ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษารวม 20 คน โดยแยกเป็นผู้ปกครองจำนวน 5 คน ผู้นำชุมชน 5 คน สถานประกอบการ 5 คน และผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 5 คน

3.2 ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

3.2.1 ตัวแปรต้น (Independent Variable) คือ รูปแบบการบริหารสถานศึกษา โดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

3.2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ ระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา : กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง

4.1 การประเมินรูปแบบฯ ดำเนินการโดยจัดประชุมสนทนากลุ่ม ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน

4.2 ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

4.2.1 ตัวแปรต้น (Independent Variable) คือ รูปแบบการบริหารสถานศึกษา โดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

4.2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือระดับคุณภาพสถานศึกษา :
 กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. รูปแบบการบริหารสถานศึกษา หมายถึง องค์ประกอบและกระบวนการการบริหารงาน วิชาการ การบริหารงานบุคลากร การบริหารงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษา โดยการสร้างเครือข่าย และการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง

2. การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการ การดำเนินการเกี่ยวกับการสร้าง หรือการปรับปรุง และการตรวจสอบหรือศึกษาผลการดำเนินการของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาในด้านองค์ประกอบและกระบวนการของการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคลากร การบริหารงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่าย และการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง

3. การสร้างเครือข่าย และการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น หมายถึง การเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงาน ด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคลากร การบริหารงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษา โดยการสร้างเครือข่าย และการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษา กรณีศึกษาวิทยาลัยการอาชีพแกลง

4. การยกระดับคุณภาพสถานศึกษาของวิทยาลัยการอาชีพแกลง หมายถึง การเพิ่มขีดความสามารถ ในการบริหารงานโดยการเพิ่มจำนวนผู้เรียน เพิ่มจำนวนทรัพยากรในการลงทุนทางการศึกษาจากภายนอก ที่เกิดจากการสร้างเครือข่าย และการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

5. รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่าย และการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น หมายถึง กระบวนการที่มีการบริหารจัดการในลักษณะร่วมกันเป็นเจ้าของงานของคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) โดยมีองค์ประกอบ คือ ผู้นำชุมชน สถานประกอบการ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งดำเนินการโดยกระบวนการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ใน 4 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมปรึกษาหารือและวางแผนงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติและดำเนินการ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล และด้านการมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์

6. การมีส่วนร่วมปรึกษาหารือและวางแผนงาน หมายถึง การประชุมและปรึกษาหารือร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน การวางแผนงานกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของสถานศึกษามี

ข้อคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะในการประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนและคิดค้นแนวทางการแก้ไขปัญหา

7. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติและดำเนินการ หมายถึง การดำเนินงานตามโครงการของสถานศึกษาทุกโครงการ และได้รับการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน มีวิทยากรหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน โดยทุกคนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน

8. การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล หมายถึง การปรึกษาหารือเพื่อ การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานฝ่ายบริการทรัพยากร ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา ฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ ได้มีส่วนร่วมในสถานศึกษา

9. การมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ หมายถึง การจัดสรรงบประมาณประจำปีของสถานศึกษา การจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณที่ได้รับจากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และมีการจัดสรรทรัพยากรที่ใช้ร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและชุมชน โดยมีตัวแทนร่วมตัดสินใจ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้รูปแบบการบริหารโครงสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่เหมาะสมกับอาชีวศึกษา และนำไปวางแผนเตรียมการพัฒนาในรูปแบบที่เหมาะสมกับการบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาตามขนาดของสถานศึกษา หรือสถาบันการศึกษาที่ตนเองสังกัด

2. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้ค้นแบบของวิทยาลัยในการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษาอาชีวศึกษา

3. สถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษา สามารถนำผลวิจัย รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นที่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสถานศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีความเหมาะสม กับบริบทของสถานศึกษาเพื่อเป็นการเพิ่มปริมาณผู้เรียน และยกระดับคุณภาพสถานศึกษาให้สูงขึ้น